



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11  
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2020"

## บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการอุทกภัย ในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

### Participation of Leaders, Community Leaders and People in Flood Management in Ranong Municipality, Ranong Province

พรรณทิพย์ ช่วยนาเขตร<sup>1</sup>

ดร.ปวีช เฉลิมวัฒน์<sup>2</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ  
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

<sup>2</sup>อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

#### บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของ  
ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง 2) เปรียบเทียบบทบาทการมี  
ส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ในการจัดการอุทกภัยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมือง  
ระนอง จังหวัดระนอง การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ  
ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามบทบาทหน้าที่  
(Purposive sampling) และประชากรในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จำนวนทั้งสิ้น 17,904 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง  
จำนวน 355 คน โดยใช้ตารางของ (Krejcie Morgan, 1970, pp. 608-609) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ  
(Stratified Random Sampling) และทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่าง  
แบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติใช้ในการวิเคราะห์  
ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว  
(One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัด  
ระนอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม  
ต่อการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมต่อการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ และด้านการมี  
ส่วนร่วมต่อการประเมินผล ตามลำดับ 2) บทบาทหน้าที่ในการจัดการอุทกภัยต่างกัน ส่งผลต่อการจัดการ  
อุทกภัยในด้านการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมต่อการ  
รับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมต่อการประเมินผล โดยภาพรวม แตกต่างกัน



**คำสำคัญ:** การจัดการอุทกภัย, การมีส่วนร่วม

## Abstract

The purposes of this research were to: 1) Study the level of participation in flood management of executives, community leaders and people in Ranong municipality, Ranong province, 2) To compare the roles, participation, management, community leaders and people in flood management of the people in Ranong municipality, Ranong province. This was the quantitative research using questionnaire. The samples used were 5 administrators, 15 community leaders selected by purposive sampling technique and 17,904 people in Ranong municipality with 355 of samples using (Krejcie Morgan, 1970, pp. 608-609) Stratified Random Sampling. The sample size was selected by simple random sampling. The instrument was questionnaire. Data was analyzed by frequency, percentage, average, standard deviation and Using the test ANOVA (One-Way ANOVA). The research results were as follows: 1) Level of flood management in Ranong municipality, Ranong province in overall and in each level was at a high level. With average scores from high to low, namely participation in operations Regarding participation in receiving benefits Concerning participation in decision making and the aspect of participation in the evaluation respectively. 2) The different roles and responsibilities of flood management. Affecting flood management in terms of participation per decision. Regarding participation in operations. Regarding participation in receiving benefits and the aspects of participation in the overall evaluation were different.

**Keywords:** Flood management, Participation

## บทนำ

การเกิดมหาอุทกภัยปี 2554 นับเป็นครั้งรุนแรงที่สุดเป็นประวัติการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ต้นปีจนถึงปลายปี และมีพื้นที่ประสบภัยกระจายตัวในทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือและภาคกลางที่เกิดน้ำท่วมหนักเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ยิ่งไปกว่านั้นพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นพื้นที่หนึ่งซึ่งเกิดน้ำท่วมหนักในรอบ 70 ปี หากนับจากเหตุการณ์น้ำท่วมกรุงเทพมหานครในปี 2485 อุทกภัยครั้งนี้ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างหนักทั้งทางภาคการเกษตร อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม และส่งผลกระทบต่อเป็นลูกโซ่ไปยังภาค



ส่วนอื่นอีกเป็นจำนวนมาก โดยมีพื้นที่ประสบอุทกภัยและมีการประกาศเป็นพื้นที่ภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนพฤศจิกายน 2554 รวมทั้งสิ้น 65 จังหวัด ทั้งนี้มีผู้เสียชีวิต 657 ราย สูญหาย 3 คน ราษฎรเดือดร้อน 4,039,459 คน ครัวเรือน 13,425,869 คน บ้านเรือนเสียหายทั้งสิ้น 2,329 หลัง บ้านเรือนเสียหายบางส่วน 96,833 หลัง พื้นที่การเกษตรคาดว่าจะได้รับความเสียหาย 11,000,000 ไร่ ถนน 13,961 สาย ท่อระบายน้ำ 777 แห่ง ฝาย 982 แห่ง ทำนบ 142 แห่ง สะพาน/คอสะพาน 724 แห่ง บ่อปลา/บ่อกุ้ง/หอย 231,919 ไร่ ปศุสัตว์ 13,410,000 ตัว (บันทึกเหตุการณ์มหาอุทกภัย, 2554)

จังหวัดระนอง มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นทิวเขา หุบเขาสลับซับซ้อน ประมาณร้อยละ 86 ของพื้นที่จังหวัดมีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 14 ของพื้นที่เท่านั้น โดยทางทิศตะวันออกของพื้นที่จะมีแนวเทือกเขาตะนาวศรีทอดตัวเป็นแนวยาวจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ ประกอบด้วย เขาแดน เขาห้วยเสียด เขานมสาว ลักษณะของพื้นที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันออกลงสู่ทะเลอันดามันทางทิศตะวันตก โดยมีพื้นที่ติดแนวชายฝั่งทะเลอันดามันประมาณ 69 กิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ ทั้งสิ้น 62 เกาะ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณมากกว่า 4,000 มิลลิเมตร ทำให้ฝนตกให้มีฝนตกหนักเกือบตลอดทั้งปี และเป็นจังหวัดที่ได้ชื่อว่าเป็นเมือง “ฝนแปด แดดสี่” โดยจะเข้าสู่ช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม - พฤศจิกายนของทุกปี ซึ่งได้รับอิทธิพลจากร่องความกดอากาศต่ำที่เลื่อนขึ้นลงพาดผ่าน ประกอบกับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดผ่าน ทำให้บริเวณจังหวัดระนองมีฝนตกชุกหนาแน่น และเกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดอุทกภัยสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการและของประชาชน (แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2557-2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สังกัดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่กำกับดูแลการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดระนอง ได้เล็งเห็นว่าเทศบาลเมืองระนอง ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมีความรู้เข้าใจสภาพปัญหา อุปสรรคและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดอุทกภัยเป็นอย่างดี และเป็นองค์กรหนึ่งที่มีภารกิจสำคัญในการจัดการกับภัยพิบัติ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์และเป็นแนวทางในการจัดการอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดระนอง รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่จังหวัดระนองอย่างยั่งยืนต่อไป



## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ในการจัดการอุทกภัยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

## ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมต่อการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการประเมินผล โดยมุ่งเน้นศึกษาในพื้นที่เทศบาลเมืองระนองจังหวัดระนอง เท่านั้น

### 1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนองจำนวน 17,904 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองระนอง, 2562)

### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามบทบาทหน้าที่ (Purposive sampling) และประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จำนวน 355 คน โดยใช้ตารางของ (Krejcie Morgan, 1970, pp. 608 - 609) รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 375 คน

### 2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ บทบาทหน้าที่ในการจัดการอุทกภัย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป

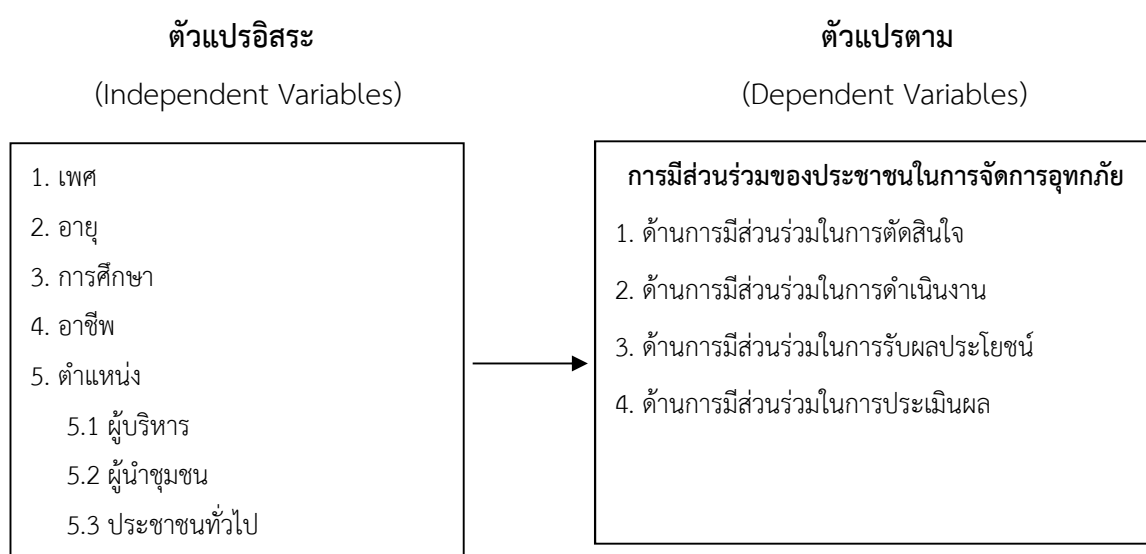
ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ผู้วิจัยได้เลือกสังเคราะห์ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของ โคเฮน แอนด์ อัพฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980) ต่อการจัดการอุทกภัย ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน 3. ด้านการมีส่วนร่วมต่อการรับผลประโยชน์ 4. ด้านการมีส่วนร่วมต่อการประเมินผล

### 3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน กรกฎาคม 2562



กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมสรุปเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ บทบาทหน้าที่ต่อการมีส่วนร่วมจัดการอุทกภัย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง ส่วนตัวแปรตาม คือ ผู้วิจัยได้เลือกสังเคราะห์ตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮน แอนด์ อัปฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980) ต่อการจัดการอุทกภัย ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการประเมินผล



**วิธีดำเนินการวิจัย**

**1. ระเบียบวิธีวิจัย**

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามบทบาทหน้าที่ (Purposive sampling) และประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จำนวน 17,904 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน โดยใช้ตาราง (Krejcie & Morgan, 1970, pp0 608-609)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและสร้างขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการวิกฤตอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้



ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้กรอกแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่ง เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชนต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

## 2. ขั้นตอนการวิจัย

- 2.1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 จัดทำแบบสอบถาม ทดลองใช้ปรับปรุงจนสมบูรณ์
- 2.3 เก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา

## 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน โดยผู้วิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยได้แนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษา อธิบายหัวข้อในแบบสอบถามและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอุทกภัย
- 2) เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถาม หากพบว่าคำตอบมีไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะซักถามเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
- 3) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS)

## 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ละฉบับและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นสถานภาพส่วนบุคคลของผู้กรอกแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)



2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ต่อการจัด  
อุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย  
ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการมี  
ส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนองเป็น  
แบบสอบถามปลายเปิด

### การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ทำการวิเคราะห์สมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม  
ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป กับตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการ  
ตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมต่อการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วม  
ต่อการประเมินผล การประเมินผลด้วยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2  
กลุ่มขึ้นไป ด้วย One Way ANOVA (One Way Analysis of Variance)

### ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และ  
ประชาชน ในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน  
พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ( $\bar{x} = 3.83$ ) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม  
ต่อการรับผลประโยชน์ ( $\bar{x} = 3.74$ ) ด้านการมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ ( $\bar{x} = 3.44$ ) และด้านการมีส่วนร่วมต่อ  
การประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{x} = 3.35$ ) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการ  
อุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง จำแนกตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการอุทกภัย  
โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

### อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการจัดการ  
อุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชน ต่อการ  
จัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมต่อ



การตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมต่อการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมต่อการประเมินผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไททัศน์ มาลา, วลัยพร ชินศรี และวิไลลักษณ์ เรืองสม (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีบทบาทในการป้องกัน และลดผลกระทบจากอุทกภัยในพื้นที่ โดยการสำรวจพื้นที่เสี่ยงหรือจุดที่มีความล่อแหลมต่อการเกิดอุทกภัยในชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานและเตรียมความพร้อมในการรับมือได้อย่างถูกต้อง การเตรียมความพร้อมสำหรับเครื่องมือพื้นฐานในการช่วยเหลือประชาชนเบื้องต้นเมื่อเกิดอุทกภัย

2. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชนต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง จำแนกตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการอุทกภัย โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน เนื่องจากประชาชนอาจคิดว่าเมื่อเกิดอุทกภัยเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่ต้องมาให้ความช่วยเหลือ จึงไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัย ดังนั้นผู้บริหาร ผู้นำชุมชนควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2550, หน้า 14) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของแนวคิดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้ 1) เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 2) เพื่อให้องค์กรภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3) เพื่อสำรวจ รวบรวม และจัดเก็บข้อมูลโดยประชาชนมีส่วนร่วม 4) เพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าใจถึงลักษณะ รูปแบบ ความรุนแรง ความถี่ ความสูญเสียและความเสียหาย จากการเกิดภัยพิบัติในเขตชุมชน 5) เพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าใจข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ รวมทั้งสภาพ และสถานการณ์ในชุมชนของตน 6) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประเมินความเสี่ยง และจัดระดับความสำคัญในการเกิดภัยพิบัติและไปกำหนดแผนการจัดการกับภัยได้ 7) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและเสริมสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเองในการวิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยตลอดจนการประเมินความสามารถของตนเองเพื่อปลุกฝังทัศนคติ และสร้างวัฒนธรรมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากกว่าการตามแก้ไข



## ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชนต่อการจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลเมืองระนอง ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ต่อไป ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงาน

1.1 ด้านการตัดสินใจ ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการอุทกภัยให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการดำเนินงาน ควรจัดสรรงบประมาณในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากอุทกภัยให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์การแจ้งเตือนภัย อาคาร สถานที่ สำหรับอพยพหนีภัยให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.3 ด้านการรับผลประโยชน์ ควรคัดเลือกโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

1.4 ด้านการประเมินผล ควรให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นในการจัดการอุทกภัย เพื่อให้การแก้ไขปัญหาตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

### 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการอุทกภัย เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในพื้นที่ทุกระดับตั้งแต่ท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัดว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

## เอกสารอ้างอิง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2550). พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

\_\_\_\_\_. (2553). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553 -2557 บทว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

\_\_\_\_\_. (2558). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

จังหวัดระนอง. (2554). บันทึกเหตุการณ์มหาอุทกภัย. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2562, จาก

<http://www.thaiwater.net/current/flood54.html>.

\_\_\_\_\_. (2561). แผนเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่มจังหวัดระนอง พ.ศ. 2561. ระนอง: สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดระนอง. เอกสารอัดสำเนา.

เทศบาลเมืองระนอง. (2562). แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2560-2562). ระนอง: สำนักงานปลัดเทศบาลเมืองระนอง. เอกสารอัดสำเนา.



การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11  
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2020"

---

- ไททัศน์ มาลา, วลัยพร ชินศรี และวิวัฒน์เกษม. (2558). *การบริหารจัดการอุทกภัยอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี*.
- สุภัทสรณ์ ทวีวิไลศิริกุล. (2556). *หลักการเตรียมความพร้อมในการจัดการในภาวะวิกฤต ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*.
- Dye, T. R. (1998). *Understanding public policy* (9 th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Easton, D. (1965). *A framework for political analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.